# Hrobník (kód: 69-005-E)

**Autorizující orgán:** Ministerstvo pro místní rozvoj
**Skupina oborů:** Osobní a provozní služby (kód: 69)
**Týká se povolání:** Hrobník; Pomocný pracovník ve službách
**Kvalifikační úroveň NSK - EQF:** 2

## Odborná způsobilost

| Název | Úroveň |
|---|---|
| Používání běžných nástrojů a dodržování hygienických opatření | 2 |
| Zajišťování základních činností provozovatele pohřebiště | 2 |
| Otevření hrobu | 2 |
| Výkop hrobu předepsaných rozměrů a hloubky | 2 |
| Ukládání rakve s lidskými pozůstatky do hrobu nebo hrobky | 2 |
| Exhumace a další ukládání lidských ostatků | 2 |

## Platnost standardu

Standard je platný od: 24.10.2014 do: 28.06.2019

## Kritéria a způsoby hodnocení

### Používání běžných nástrojů a dodržování hygienických opatření

| Kritéria hodnocení | Způsoby ověření |
|---|---|
| a) Obléknout se do vhodného pracovního oděvu a obuvi. Doporučuje se jednodílná pracovní kombinéza (dbát na vyšší kvalitu textilie), kotníčková pracovní obuv s neprůraznou podrážkou, kožené pracovní rukavice. Ostatní doplňky podle ročního období | Praktické předvedení |
| b) Vybrat pro otevření a výkop hrobu ochranné pomůcky a vhodné nástroje | Praktické předvedení a ústní zdůvodnění |
| c) Ošetřovat a udržovat pomůcky používané při otevírání a výkopu hrobu, zkontrolovat jejich technický stav, správně nasadit a použít kvalitní násady bez suků, prasklin, třísek a vad dřeva, ostřit nástroje. Nástroje nepoužívat k jiným účelům | Praktické předvedení |
| d) Dodržovat osobní hygienu v průběhu pracovních činností | Praktické předvedení a ústní zdůvodnění |
| e) Vysvětlit na příkladech kritické hygienické body a místa kritická pro zranění nebo zavlečení nákazy do organismu. Uvést, kdy a za jakých podmínek lze do hrobky vstupovat, opocení stěn a krycí desky, upozornit na sníženou citlivost za mrazu | Ústní ověření |
| f) Vysvětlit způsob dezinfekce pracovního oděvu a pomůcek, popř. způsob jejich detoxikace nebo likvidace. Vysvětlit důvody pro oddělení šatny špinavé a čisté, separátní pračky na montérky, separátního sociálního zařízení, sprchy | Ústní ověření |
| g) Určit místo, oddělené od běžného odpadu, kam ukládat zbytky rakví, polštářů, oděvů, kytic, stuh apod. vyjmutých z hrobů a hrobek. Uvést, které vlastnosti činí tento odpad z pohřebiště nebezpečným (infekčnost) a jak s nebezpečnými odpady může správce pohřebiště nakládat podle zákona o odpadech. Odkázat na smluvní vztah s firmou oprávněnou k likvidaci tohoto odpadu | Ústní ověření |
| h) Vysvětlit pojem lidské ostatky | Ústní ověření |
| i) Likvidovat obaly a zbytky čisticích a úklidových prostředků podle předpisů na ochranu životního prostředí | Ústní ověření |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

## Zajišťování základních činností provozovatele pohřebiště

| Kritéria hodnocení | Způsoby ověření |
|---|---|
| a) Uvést, které osoby mohou veřejné pohřebiště provozovat a v jakém právním režimu se tato služba poskytuje. Definovat vztah mezi provozovatelem pohřebiště a hrobníkem a pohřební službou a činnostmi těchto osob. Jak lze kvalifikovat tyto činnosti bez příslušného povolení. | Ústní ověření |
| b) Popsat základní osnovu řádu pohřebiště, které věci řád obsahovat musí, může a je dobré, aby obsahoval | Ústní ověření |
| c) Vysvětlit způsob stanovení tlecí doby, její minimální délku a provádění hydrogeologického průzkumu pohřebiště, tj. jak se průzkum provádí, proč se provádí, kdo jej provádí a k čemu slouží. Uvést min. zákonnou délku ochranného pásma pohřebiště a důvody pro jeho stanovení | Ústní ověření |
| d) Rozdělit pohřebiště podle druhů. Dělit hrobová místa podle typů. Vysvětlit základní rozdíly mezi nezetlelými, zetlelými a zpopelněnými lidskými ostatky. Rozlišit výkopy na pohřebišti | Ústní ověření |
| e) Uvést základní podmínky pro zahájení výkopových prací | Ústní ověření |
| f) Posoudit rizika při výkopu hrobu, tj. pravděpodobnost ohrožení, následky ohrožení, míra rizika. Vysvětlit, z čeho rizika pramení | Ústní ověření |
| g) Uvést zákonem předepsanou hloubku hrobu u dospělých osob a dětí od 10 let, u dětí mladších 10 let, uvést rozhodující ukazatele rozměru hrobu | Ústní ověření |
| h) Uvést zákonnou minimální výšku dna hrobu nad hladinou podzemní vody, minimální boční vzdálenosti mezi jednotlivými hroby, minimální výše zasypané zkypřené zeminy nad rakví s lidskými pozůstatky po uložení do hrobu | Ústní ověření |
| i) Uvést zákonné podmínky ukládání dalších lidských pozůstatků do téhož hrobu před uplynutím tlecí doby | Ústní ověření |
| j) Uvést podmínky pro pažení hrobů, podmínky výkopů hrobek podle dokumentace, pro zřizování pomníků a pro technický dozor při veškerých stavbách na pohřebišti | Ústní ověření |
| k) Vyjádřit podmínky pro zahájení vlastního pohřbení, zda je úmrtí doloženo listem o prohlídce zemřelého, průvodním listem k přepravě lidských pozůstatků, zprávou oprávněného orgánu cizího státu. Uvést, za jakých podmínek musí hrobník postupovat v případě podezření spáchání trestného činu v souvislosti s úmrtím. | Ústní ověření |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

## Otevření hrobu

| Kritéria hodnocení | Způsoby ověření |
|---|---|
| a) Otevřít hrobku nebo hrob s krycí deskou, uzavřít, zaspárovat a umýt | Praktické předvedení |
| b) Otevřít a uzavřít urnový hrob, spárovat a umýt | Praktické předvedení |
| c) Otevřít a uzavřít kolumbární schránku s pevným uzávěrem | Praktické předvedení |
| d) Zdůvodnit pojištění na škodu spojenou s výkonem povolání hrobníka | Ústní ověření |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

## Výkop hrobu předepsaných rozměrů a hloubky

| Kritéria hodnocení | Způsoby ověření |
|---|---|
| a) Zajistit fotodokumentaci závad hrobových zařízení, které by mohly být dány do souvislosti s výkopovými pracemi | Praktické předvedení |
| b) Zabezpečit ochranu sousedních vysázených květin, položených fólií, drtí a písků. Vyloučit rizika poškození obrub či náhrobku kopaného hrobu, ale i výsadby na něm. Připravit speciální ohrady – bednění na ukládání zeminy, zvážit možnost jejich umístění v souvislosti s ustanovením zákona o pohřebnictví. Nezatěžovat okraje výkopů do vzdálenosti 0,5 m od hrany výkopu a odvézt přebytečnou zeminu | Praktické a ústní předvedení |
| c) Zajistit stabilitu stěn výkopu proti sesutí pažením. Bezpečně výkop odpažit. Zřídit bezpečný sestup a výstup pomocí žebříků přesahujících hranu výkopu o 1 m | Praktické předvedení |
| d) Zhotovit zábrany a pochůzkové plošiny pro spuštění rakve | Praktické předvedení |
| e) Upravit stěny hrobu, předat hotové dílo. Zakrýt eventuální pažení nebo estetické vady kopané stěny hrobu | Praktické předvedení |
| f) Zabezpečit výkop proti případnému pádu jiné osoby zakrytím, nebo zábranou (ohradou) a označením | Praktické předvedení |
| g) Zhodnotit stav hrobu před vlastním pohřbením, odstranit závady | Praktické předvedení a ústní zdůvodnění |
| h) Zasypat hrob. Dbát na úpravu rovu, aby kopíroval tvar pohřbívané rakve | Praktické předvedení a ústní zdůvodnění |
| i) Celkově uklidit okolní plochy i vlastní hrob, včetně umytí hrobového zařízení hrobů okolních | Praktické předvedení |
| j) Provést malé výkopové práce pro ukládání uren, vsypy, rozptyly a sondáže. Uvést ideální období pro provádění rozptylu | Praktické předvedení a ústní zdůvodnění |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

## Ukládání rakve s lidskými pozůstatky do hrobu nebo hrobky

| Kritéria hodnocení | Způsoby ověření |
|---|---|
| a) Obléknout se do společenského pietního oděvu a obuvi. Zvážit pokrývku hlavy | Ústní ověření |
| b) Určit na hřbitově trasu pro pohřební průvod a stanovit, kdy začíná a končí pohřební obřad na pohřebišti | Ústní ověření |
| c) Vysvětlit, jak dozorovat nebo přímo spouštět rakev do hrobu. Dbát na to, aby spouštění rakve nebylo započato od hlavy a nedošlo k porušení zásad bezpečnosti práce | Ústní ověření |
| d) Umístit větší množství květinových darů (kytic, věnců, stuh apod.) dle místních zvyků | Praktické předvedení |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

## Exhumace a další ukládání lidských ostatků

| Kritéria hodnocení | Způsoby ověření |
|---|---|
| a) Vysvětlit na příkladech význam pietních a eticky podmíněných způsobů zacházení s lidskými ostatky exhumovanými při výkopu hrobu z předchozích pohřbení i po tlecí době | Ústní ověření |
| b) Během exhumace i po jejím ukončení dodržovat řád pohřebiště, především vyloučit přístup veřejnosti uzavřením pohřebiště nebo jeho části | Praktické předvedení |
| c) Objasnit, kdo může nařídit exhumaci a kdo o ní požádat. Která osoba povoluje exhumaci před uplynutím tlecí doby a která po uplynutí tlecí doby | Ústní ověření |
| d) Vysvětlit pojem exhumace nezetlelých lidských ostatků i po tlecí době (zinkové rakve bez přístupu vzduchu a ostatní případy, při kterých došlo k neukončenému rozkladu za pomoci anaerobních bakterií) | Ústní ověření |
| e) Zhodnotit stav dna po vykopání hrobu a uložení exhumovaných ostatků v rakvi nebo jen v textilním vaku (uzlíku) na dno do zářezu. Při manipulaci s lidskými ostatky zachovat pietu a důstojnost | Praktické předvedení a ústní zdůvodnění |
| f) Vysvětlit, jak postupovat, není-li možné na dno vykopaného hrobu uložit další ostatky | Ústní ověření |
| g) Dokumentovat původ exhumovaných lidských ostatků a splnit další zákonné podmínky pro jejich vydání nájemníkovi hrobového místa za účelem jejich přemístění mimo pohřebiště | Praktické předvedení a ústní zdůvodnění |
| h) Charakterizovat oprávněné osoby, které mají z občanského zákoníku právo na vydání lidských ostatků uložených mimo pohřebiště (např. kdo má právo na vydání urny se zpopelněnými lidskými ostatky uloženou v interiéru obytné prostory) | Ústní ověření |
| i) Charakterizovat, za jakých podmínek je možné žadateli vydat předměty nalezené při exhumaci, u nichž se předpokládá, že jsou zhotoveny z drahých kovů, nebo předměty, které mají kulturně-historickou hodnotu. Jak nakládat s exhumovanými ozdobami snímatelnými (prstýnky, náušnice, řetízky apod.) a jak nakládat se snímatelnou zubní náhradou, byla-li nalezena mimo čelist | Ústní ověření |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

## Organizační a metodické pokyny

### Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.
Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO). Zdravotní způsobilost je vyžadována (odkaz na povolání v NSP - http://katalog.nsp.cz/karta_p.aspx?id_jp=31006&kod_sm1=20). Lékařská prohlídka způsobilosti pro výkon zaměstnání s ohledem na bezpečnostní riziko zvedání břemen a zátěž teplem.
Pokyny pro uchazeče
Pokud nebude uchazeč oblečen do vhodného pracovního oděvu a obuvi a nebude mít ochranné pomůcky a vhodné nástroje, zkouška se nesmí zahájit.
Práci nesmí dále vykonávat uchazeč, který má otevřené poranění, zejména na rukou. Pokud dojde k poranění během prací při výkopu hrobu, musí se nechat neprodleně ošetřit a zkouška se přeruší. Existuje-li při manipulaci s ostatky zdravotní riziko, je nutno pro ochranu dýchacích orgánů použít obličejovou masku.
Při výkopech hrobů autorizovaná osoba věnuje zvýšenou pozornost riziku slunečního úžehu nebo úpalu, bodnutí hmyzem, v zimě podchlazení či riziku poškození páteře.
Zkouška se může skládat ze dvou časově i prostorově oddělených částí, praktické a teoretické. Teoretická část probíhá formou ústního ověřování. Pokud je praktická část zkoušky realizovaná na provozovaném pohřebišti, musí autorizovaná osoba zaručit dodržování zásad ochrany postmortální osobnosti zemřelého a osobně zajistit, aby s mrtvým lidským tělem a ostatky bylo nakládáno důstojně. Pořizování audiovizuálních záznamů z průběhu zkoušky je zakázáno.
Uchazeč prověří, zda se v blízkosti budoucího hrobu nenachází vzrostlý strom, jehož kořeny a stabilita by mohly být výkopem narušeny.
Podmínkou úspěšného složení zkoušky je dodržování hygienických předpisů, předpisů bezpečnosti práce, zásad ochrany životního prostředí, ale i to, zda uchazeč po celou dobu práce dodržoval zásady piety a slušnosti při práci (potlačil profesionální otrlost).
Na sousední hrobová místa je zakázáno odkládat jakékoliv pomůcky a pracovní předměty. Při práci se nesmí jíst, pít ani kouřit.

### Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

### Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

## Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí mít nejméně střední vzdělání s maturitní zkouškou a současně musí splňovat jednu z následujících variant požadavků:

a) alespoň 10 let praxe hrobníka nebo
b) 5 let praxe ve funkci vedoucího správce pohřebiště, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o autorizaci.

Další požadavky:

- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor dalšího vzdělávání, musí být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.
- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC a vydání jednotného osvědčení (stačí doložit čestným prohlášením).

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícímu orgánu nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Žádost o autorizaci naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo pro místní rozvoj, www.mmr.cz

## Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Autorizovaná osoba zajistí formou smlouvy, že může používat veřejné pohřebiště k provádění zkoušek a to na dobu 5 let nebo doloží, že má vybudovaný na vlastním pozemku cvičný hřbitov (včetně řádu pohřebiště).

Autorizovaná osoba zajistí v blízkosti práce možnost očisty alespoň studenou vodou a desinfekčními ubrousky a v místě stálého pracoviště i teplou vodu včetně desinfekčních prostředků.
Autorizovaná osoba zajistí příslušné pracovní nástroje a pomůcky. Je zakázáno vstupovat do vyhloubených výkopů bez zajištění stěn proti sesutí pažením.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam svého materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně-technické vybavení jiného subjektu, přiloží k žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace smlouvu (popřípadě smlouvy) umožňující jeho užívání nejméně po dobu 5 let ode dne podání žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace.

## Doba přípravy na zkoušku

Celková doba přípravy na zkoušku (včetně případných časů, kdy se uchazeč připravuje během zkoušky) je 30 až 60 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

## Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky (bez času na přestávky a na přípravu) je 6 až 10 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

## Autoři standardu

### Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro ostatní služby, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR (AK ČR).

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:
Cech hrobnický
Sdružení pohřebnictví v ČR
Pohřební ústav Hl. města Prahy
Václav Graf  lektor a soudní znalec pohřebnictví
KSA FF Univerzity Palackého Olomouc